

Orde van dienst en preek

Ichthuskerk, 18 december 2016

ds. Jaap van den Akker

Gen. 25: 5-6 en Jesaja 60: 1-6 en Matteüs 2: 9-11

Komen

- orgelspel
- **lied vóór de dienst** “Heer onze Heer, hoe zijt gij aanwezig” (NLB 275: 1, 4 en 5)
- **aansteken van de vierde Adventskaars en welkom**
- **aanvangslied** “Het zal zijn in het laatste der tijden” (447: 1 en 2)
- **moment van stilte**
- **begroeting en bemoediging**
- **psalm van de zondag** Psalm 24: 4 en 5
- **kyrie**
- **kyriëlied** “Zal er ooit een dag van vrede: (NLB 462: 1, 2 en 6)

Woord

- **gebed om het licht van de Geest**
- **adventsproject**
- **projectlied** Jesaja grote dromenman
- **lezing** Gen. 25: 5-6 en Jesaja 60: 1-6
- **lied** “Nu daagt het in het Oosten” (NLB 444: 1, 2 en 3)
- **lezing** Matteüs 2: 9-11
- **lied** “Nu daagt het in het Oosten” (NLB 444: 4 en 5)
- **uitleg en verkondiging: crisis**

Gemeente van de Heer,

We nemen vandaag een voorschot op het kerstfeest van volgende week. Een prachtige heilsprofetie over licht in het donker uit Jesaja geeft daar alle aanleiding toe. Net als in de tijd van Jesaja kunnen ook wij wel wat licht gebruiken in deze donkere dagenvoor kerst.

En niet alleen letterlijk. De politieke tegenstellingen in ons eigen land. De ontluisterende beelden uit Aleppo. Duisternis genoeg ook in onze wereld.

En toch wil ik beginnen met iets anders. Ik heb deze drie hele korte lezingen vandaag uit de Bijbel in Gewone Taal expres zo naast elkaar gezet. Ze vertellen een verhaal. Ze vertellen een verhaal van licht. Ze vertellen hoe het licht zich over de wereld verspreid heeft en ze vertellen ons waar die wijzen uit het Oosten opeens vandaan komen.

Abraham voelt in Genesis 25 zijn einde naderen. Hij maakt zijn testament op. Al zijn bezittingen zijn voor Isaac. In hem krijgt zijn roeping een vervolg. Maar Abraham had nog veel meer kinderen. Zonen die Isaac voor de voeten zouden kunnen lopen. Ze kunnen maar beter niet in het Beloofde Land blijven. Daarom stuurt Abraham die zonen Abraham weg. Maar niet helemaal met lege handen. Hij geeft hen geschenken – zo lasen we. En met hun geschenken stuurt hij ze naar het Oosten.

Verder horen we nooit meer iets van deze half broers van Isaac. En waar Kedem ligt – geen idee. Kedem betekent niet meer dan Oosten. Abrahams stuurde zijn zonen naar Oosten in het Oosten. Het klinkt bijna of hij ze het bos in stuurde.

Natuurlijk kende Matteüs dit verhaal. Zoals hij heel het Oude Testament uit zijn hoofd kent.

Natuurlijk weet hij dat Abraham uit de volken is gekozen om het licht van God zichtbaar te maken op deze wereld.

En nu - zo vertelt Matteüs ons in zijn Kerstverhaal, nu komen ze weer terug. De wijzen uit het Oosten, dat zijn die zonen van Abraham. Ze komen weer terug. Zij vertegenwoordigen de volkeren, zij vertegenwoordigen ons bij de geboorte van het kind dat een zegen voor de volken zal zijn. Zij

moeten erbij zijn - bij de geboorte van Jezus, want dit is een nieuw begin, zo zegt Matteüs. Dit is een nieuw begin voor alle volken op aarde.

Zoals Abraham ooit door God uit de volkeren werd geroepen om tot een zegen voor alle volken op aarde te zijn, zo zal deze verre nazaat van Abraham dat opnieuw zijn.

Matteüs vertelt zo op een prachtige manier dat nu de tijd rijp is voor de zonen van Abraham om terug te keren naar het beloofde land, en ze komen, uit het oosten en ze brengen hun geschenken mee.

Nu breekt de beslissende tijd aan waar Abraham al voor geroepen was, de tijd waarop de roeping van Abraham en in hem het hele volk van Israël open gaat voor heel de wereld.

Het verhaal van de wijzen uit het Oosten, het rijmt op de profetie van Jesaja. "De volken en hun koningen, ze komen allemaal naar je toe, Jeruzalem. Ze volgen allemaal dat stralende licht.", zo zegt Jesaja.

Matteüs maakt met het verhaal van de wijzen uit het oosten niet alleen een verbinding met Abraham, hij maakt ook een verbinding met de profetie. De wijzen vertegenwoordigen de volken uit Jesaja 60: de volken brengen geschenken voor je mee. De geschenken van de zonen van Abraham. Welke geschenken? Kijk maar in Jesaja 60: wierook en goud. En hoe komen de wijzen in Jeruzalem en later in Bethlehem, precies: ze volgen een ster, of in de woorden van Jesaja: het stralende licht van de Heer. Alle volken leven in het donker, de hele aarde is donker als de nacht, schrijft Jesaja, maar over jou schijnt het licht van Heer. Het is de ster van Matteüs, dit licht, door dat licht komen volken en koningen naar je toe Jeruzalem. En zelfs de kamelen, of de aanduidingen drie koningen. Je vindt ze niet in Matteüs, maar de traditie heeft het verband met Jesaja 60 ook gelegd, want daar gaat het over koningen die naar Jeruzalem komen, met vele kamelen. (zwart)

Er is een grote parallel tussen de tijd van Jesaja, de tijd van Matteüs en de onze eigen tijd.

De parallel is crisis. Woestijn, noemde ds. Nico de Lage het vorige week. En hij zei ook: "Dóór de woestijn komt God. Woestijn is er altijd. Woestijn is er genoeg."

In de tijd van deze laatste hoofdstukken uit Jesaja was het beloofde land zelf tot woestijn geworden.

De bannelingen mochten terugkomen uit de ballingschap en ze troffen een verwoest land aan.

Jeruzalem was met de grond gelijkgemaakt, de tempel was totaal verwoest.

Ook Matteüs schrijft in tijden van crisis. De geboorte van Jezus vindt plaats als weliswaar de tempel is herbouwd, maar Israël wordt bestuurd door een religieuze elite en onder controle van de Romeinse bezetter.

Ons land is ook in crisis. De economische crisis is voorbij, zo hoor ik overal, maar echt gezellig is het niet. De tegenstellingen worden vergroot. De politiek weet het ook niet zo goed meer en is steeds minder geloofwaardig. Iedereen hoort alleen zijn eigen mening terug in de eigen groep waar hij of zij zich beweegt. We luisteren nauwelijks meer echt naar elkaar. We denken van te voren al te weten wat de ander gaat zeggen.

En wij hier in de kerk, zijn wij niet ook in crisis? De kerk is gemarginaliseerd, gelovigen, ook christenen worden nauwelijks voor vol aangezien en zelf, zelf weten we het ook vaak niet meer. Waar geloven we nog in, wat hebben we nog te verwachten?

Crisis.

Op de puinhopen van zijn bestaan ziet Jesaja nog genoeg aanknopingspunten. Jesaja ziet niet de afbraak, de verwoesting, hij ziet de mogelijkheden. Het is niet alleen kommer en kwel, het is niet alleen duisternis in deze donkere dagen voor Kerst: wees niet langer bedroeft. Laat het licht over je schijnen, het licht van de Heer. Hij komt naar je toe als een stralende zon. De hele aarde is zo donker als de nacht, maar over jou schijnt het licht van de Heer.

Wat zet Jesaja hier dan in het licht? Wat ziet hij toch in het verwoeste Jeruzalem?

Jesaja ziet de hoop, hij ziet de kansen, hij ziet een nieuw begin.

Dat is wat hem tot profeet maakt. Hij kijkt door het duister heen. Door de chaos en de wanhoop. Dat is de kunst. Op de puinhopen van Jeruzalem waar het altaar van de Heer nog maar net is hersteld

daar lijkt het allemaal niets, een druppel op de gloeiende plaat, maar het zit vol mogelijkheden. Jesaja kijkt er door heen: hij ziet een stad waar God woont, waar Góds rijkdom heerst: vrede en gerechtigheid, en daar waar dat ook maar een beetje zichtbaar is daar zet Jesaja de schijnwerper op: Jeruzalem, kijk: je ogen zullen stralen van blijdschap, je hart zal bonzen van vreugde. Als dat gebeurt. Wat Jesaja ziet is geen droom, wat Jesaja ziet is realiteit als je met de ogen van God leert kijken. Het is de verandering die al voelbaar is. Mensen die het leven ter hand nemen en elkaar er bovenop helpen.

Matteüs heeft het herkend. Het licht van God. Hij ziet het in het wonder van de geboorte van Gods kind onder ons. En daarom zet hij de schijnwerper op drie mensen, kinderen van Abraham, omdat ze het ook zien, omdat ze het belang onderkennen van dat alledaagse tafereel in Bethlehem: de geboorte van een kind. Dat alledaagse tafereel verdient alle aandacht, want het laat zien wat er mogelijk is: dat liefde bestaat, zelfs onder de ogen van een wrede liefdeloze heerser - Herodes. Via de zonen van Abraham, via het licht dat Jesaja ziet opgaan over de volken, via die drie vreemde magiërs uit het Oosten, via Jezus van Nazareth worden ook wij in het licht gezet vandaag. En wordt ons de vraag gesteld waar zien wij iets van dat licht in onze tijd? Waar zetten wij in deze tijd, ons leven de schijnwerpers op.

Waar mensen tegen de stroom in gaan. Door niet eindeloos op verschillen te wijzen, maar door verbinding te zoeken. Als op het plein van het Winkelcentrum in Buytenwegh ongelovigen, moslims, christenen elkaar vinden in een wens voor de wijk, zoals deze week. En die wensen blijken verrassend vaak te gaan over samen, over met elkaar, over aandacht.

Door te spreken waar opgekomen moet worden tegen onrecht. Waar tegen de onmacht en de wanhoop in kaarsen worden gebracht op wereldlichtjes dag, op de markt voor Aleppo, in ons stilte centrum voor Najib.

Gods licht brandt daar waar mensen niet terugroepen als je het ergens niet mee eens bent, zoals in onze samenleving steeds meer de norm wordt, in de politiek en op Facebook, waar je eerst eens luistert en je je probeert te verplaatsen in de ander.

Zulk licht dragen we allemaal bij ons. Het zijn geschenken die we elkaar kunnen aanbieden.

Geschenken van rust, geduld, vertrouwen, aandacht.

Zulk licht, daar heeft Jesaja het over. Zulk licht wees de wijzen de weg naar God. Het zijn plekken waar het licht van de Heer schijnt. Geen groots visioen, van ooit en ver weg. Lichtplekken in uw, in jouw leven, dichtbij, die je mag benoemen, die we in het licht zetten op deze zondag voor kerst.

Want ze wijzen de weg naar het licht van God, dat het donker verdrijft. Ze wijzen de weg naar het Kerstfeest. Amen. (1565)

- muzikaal intermezzo

Antwoord

- lied "De mensen die gaan in het duister" (NLB 454)
- gebeden Dankgebed, voorbeden, stil gebed, Onze Vader
- mededelingen
- gaven

Gaan

- slotlied "God lof! Nu is gekomen" (NLB 438)
- zegen